

РЕЦЕНЗІЯ
НА ОСВІТНЬО-НАУКОВУ ПРОГРАМУ
«АУДІОВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ТА ВИРОБНИЦТВО»

третього рівня вищої освіти
галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
СВО: доктор філософії

Сучасний етап розвитку аудіовізуального мистецтва та виробництва характеризується активною трансформацією художніх, технологічних, комунікаційних і виробничих практик, зумовленою цифровізацією культурного простору, поширенням трансмедійних форм комунікації, інтеграцією штучного інтелекту в процеси створення аудіовізуального контенту, а також зміною моделей його виробництва, дистрибуції та споживання. За таких умов особливої актуальності набуває підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації, здатних здійснювати комплексні дослідження у сфері аудіовізуального мистецтва, розробляти нові методологічні підходи до осмислення сучасних мистецьких процесів та інтегрувати результати наукової діяльності в освітню і професійну практику.

Освітньо-наукова програма «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» третього рівня вищої освіти є актуальною та доцільною відповіддю на сучасні виклики розвитку мистецької освіти, аудіовізуальної індустрії та гуманітарного знання. Її реалізація спрямована на формування нового покоління дослідників, здатних не лише аналізувати актуальні тенденції аудіовізуальної культури, а й продукувати нове наукове знання, розробляти авторські дослідницькі концепції та забезпечувати розвиток наукових шкіл у сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва.

Доцільність запровадження та реалізації цієї освітньо-наукової програми визначається необхідністю поглибленого наукового осмислення трансформацій аудіовізуального мистецтва в умовах становлення цифрового медіасередовища, розвитку мультимедійних і трансмедійних технологій, конвергенції мистецьких практик та впровадження інноваційних інструментів створення аудіовізуального продукту. Особливого значення набуває дослідження взаємозв'язків між художньою творчістю, технологічними інноваціями, продюсерськими стратегіями та соціокультурними процесами, які формують сучасний аудіовізуальний простір.

Важливою перевагою програми є її орієнтація на поєднання фундаментальної гуманітарної підготовки, сучасної мистецтвознавчої методології та спеціалізованих дослідницьких практик. Такий підхід створює належні умови для формування у здобувачів ступеня доктора філософії системного наукового мислення, здатності до самостійного визначення актуальних дослідницьких проблем, критичного аналізу мистецьких явищ, використання міждисциплінарних методів і презентації результатів власної наукової діяльності на національному та міжнародному рівнях.

Позитивної оцінки заслуговує структура освітньої складової ОНП, яка передбачає формування загальнонаукових, фахових, дослідницьких і педагогічних компетентностей, необхідних для здійснення самостійної

наукової діяльності та викладання в закладах вищої освіти. Важливим аспектом є спрямованість програми на розвиток методологічної культури здобувачів, опанування сучасних методів наукового аналізу аудіовізуальних творів, медіатекстів і культурних практик, а також формування навичок розроблення та реалізації індивідуальних наукових проєктів.

Окремо слід відзначити суттєве урізноманітнення блоку вибіркового освітніх компонентів у навчальному плані програми. Розширення спектра вибіркового дисциплін є важливим кроком у забезпеченні індивідуальної освітньої та дослідницької траєкторії здобувачів третього рівня вищої освіти. Такий підхід надає можливість аспірантам поглиблювати знання відповідно до власних наукових інтересів, тематики дисертаційних робіт і перспектив професійної самореалізації, а також розширювати міждисциплінарний горизонт власної дослідницької діяльності.

Урізноманітнення вибіркового складової програми сприяє розширенню тематичного спектра наукових досліджень, зокрема в контексті сучасних трансформацій аудіовізуального мистецтва, цифрових медіатехнологій, трансмедійного виробництва, інноваційних художніх практик, культурної комунікації та новітніх методів мистецтвознавчого аналізу. Водночас можливість вибору освітніх компонентів створює умови для формування індивідуального профілю науковця, здатного ефективно працювати на перетині мистецтвознавства, культурології, медіадосліджень, комунікаційних технологій і продюсерської практики.

Важливо, що розширення вибіркового блоку сприяє посиленню студентоцентрованого підходу в організації освітнього процесу, забезпечуючи академічну свободу здобувачів, їхню активну участь у формуванні власної освітньої траєкторії та можливість оперативно реагувати на нові тенденції розвитку аудіовізуальної сфери. Це є особливо значущим для третього рівня вищої освіти, на якому пріоритетного значення набуває індивідуальна дослідницька діяльність, самостійність наукового пошуку та здатність до продукування оригінальних наукових результатів.

Актуальність ОНП посилюється її потенціалом щодо розвитку українського аудіовізуального мистецтва як важливого складника національної культурної ідентичності, формування історичної пам'яті та міжнародної культурної репрезентації України. В умовах повномасштабної війни особливого значення набувають наукові дослідження аудіовізуальних форм документування історичних подій, художньої репрезентації суспільних трансформацій, збереження культурної спадщини, осмислення колективної пам'яті та ролі медіа у формуванні національного культурного наративу. Підготовка фахівців найвищої наукової кваліфікації за цією програмою створює передумови для розвитку відповідних дослідницьких напрямів та інтеграції українського мистецтвознавства в міжнародний науковий контекст.

Позитивним аспектом програми є також її орієнтація на інтеграцію наукової, освітньої та професійно-творчої діяльності. Це забезпечує можливість апробації наукових результатів у межах освітнього процесу, наукових конференцій, фахових дискусій і професійного середовища аудіовізуальної індустрії. Така взаємодія сприяє формуванню дослідника нового типу, який поєднує глибоку теоретичну підготовку, методологічну компетентність,

аналітичні здібності та розуміння сучасних механізмів функціонування аудіовізуального виробництва.

Заслуговує на увагу відповідність програми сучасним тенденціям розвитку вищої мистецької освіти, що передбачають посилення міждисциплінарності, дослідницької автономії, академічної мобільності, міжнародної наукової співпраці та впровадження інноваційних освітніх технологій. ОНП має потенціал для формування наукового середовища, орієнтованого на розвиток дослідницьких груп, створення колективних наукових проєктів, розширення міжнародних партнерств і залучення здобувачів до актуальних наукових дискусій у сфері аудіовізуального мистецтва та медіавиробництва.

Важливим результатом реалізації програми має стати підготовка докторів філософії, здатних самостійно здійснювати оригінальні наукові дослідження, розробляти нові методологічні підходи до вивчення аудіовізуальних явищ, здійснювати науково-педагогічну діяльність, брати участь у розвитку мистецької освіти та забезпечувати інтелектуальний супровід трансформацій сучасної аудіовізуальної індустрії. Таким чином, програма відповідає стратегічним потребам розвитку національної системи вищої мистецької освіти та формування наукового потенціалу України.

За результатами розгляду освітньо-наукової програми «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» третього рівня вищої освіти за спеціальністю В1 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» можна зробити висновок, що програма є актуальною, науково обґрунтованою та доцільною для реалізації. Її зміст і структура створюють належні передумови для підготовки висококваліфікованих наукових і науково-педагогічних кадрів, розвитку сучасних досліджень у сфері аудіовізуального мистецтва та медіавиробництва, а урізноманітнення вибіркового освітніх компонентів посилює можливості індивідуалізації навчання та формування персоналізованих дослідницьких траєкторій.

Вважаю, що освітньо-наукова програма «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» відповідає актуальним потребам розвитку вищої мистецької освіти, має вагоме наукове, освітнє та суспільно-культурне значення і заслуговує на позитивну оцінку. Рекомендується до впровадження та реалізації в освітньому процесі закладу вищої освіти.

Доктор мистецтвознавства, професор,
професор кафедри музичного виховання
Київського національного університету театру,
кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого
Катерина СТАНІСЛАВСЬКА

О. Білоч